

Crna Gora
SKUPŠTINA CRNE GORE
-Odbor za ekonomiju, finansije i budžet-
Broj: 33/22-3/5
EPA 567 XXVII
Podgorica, 28. septembar 2022. godine

SKUPŠTINI CRNE GORE

Na osnovu člana 69 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, sa 34. sjednice održane 26. septembra 2022. godine, podnosi

IZVJEŠTAJ o razmatranju PREDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNI ZAKONA O BUDŽETU CRNE GORE ZA 2022. GODINU

I U uvodnom obrazloženju, ministar finansija, ukazao je da se predlaže donošenje izmjena i dopune Zakona o budžetu Crne Gore za 2022. godinu u cilju uravnoteženja budžeta jer je došlo do povećanje izdataka usljed stupanja na snagu određenih zakonskih akata. Saopštio je da je prihodna strana budžeta stagnirala uprkos rastu prihoda po osnovu poreza na dodatu vrijednost u iznosu od 81 mil. eura, kao posljedica smanjenja: prihoda od poreza i doprinosa na zarade za 52,5 mil. eura, prihoda od akciza za 10 mil. eura, naknada za 12 mil. eura, prihoda od kapitala za 10 mil. eura, dok su donacije uvećane za 5 mil. eura usljed transfera sredstava sa računa NKT-a u državni budžet.

Ukazao je da u kratkom roku nije bilo moguće pripremiti zakonske akte na kojima su jednim dijelom projektovani prihodi budžeta države za 2022. godinu, pa je navedeno smanjenje rezultat izostanka fiskalnog efekta po osnovu oporezivanja neprijavljenih prihoda, markiranja goriva i privređivanja igara na sreću, ali i usvajanja zakona u toku ove godine kojim je uvećan procenat ustupanja prihoda od poreza na dohodak fizičkih lica opštinama. Takođe, ukazao je da se očekivalo da smanjenje prihoda od akciza bude i do 25 mil. eura ali se kompenzovao prihodima od akciza na cigarete i mjerama suzbijanja „sive“ ekonomije.

U odnosu na rashodnu stranu budžeta države, ministar finansija, saopštio je da je došlo do **povećanja ukupnih izdataka za 191,33 mil. eura**, pa sada iznose 2.687,03 mil. eura, a dominantno zbog nedostajućih sredstava Fonda za zdravstveno osiguranje za 38,6 mil. eura; nedostajućih sredstava za sektore prosvjete i zdravstvo za 28,5 mil. eura; za potrebe Fonda PIO u iznosu od 36 mil. eura; zatim, 38 mil. eura za Upravu za katastar i državnu imovinu; 7 mil. eura za primjenu Zakona o obeštećenju bivših korisnika naknada po osnovu rođenja troje ili više djece; 6 mil. eura za primjenu Zakona o ostvarivanju prava na finansijsku podršku licima koja su bila zaposlena u privrednim društvima u sektoru rudarske i metalske industrije; 4,1 mil. eura za Ministarstvo odbrane; 3 mil. eura za subvencije poslodavcima koji zaposle lica sa invaliditetom; milion eura za naknade nezaposlenim licima, kao i 18,2 mil. eura za uvećanja tekuće budžetske rezerve.

Ukazao je da navedeno rezultira uvećanjem deficita sa projektovanih oko 5% na 8,2% BDP-a, i rastom nedostajućih sredstava sa planiranih 560 mil. eura na oko 760 mil. eura. Sredstva koja se planiraju obezbijediti kroz zaduženje, a koje je predloženo odlukom do 350 mil. eura, pokriće sve obaveze do kraja godine i formirati fiskalnu rezervu za narednu godinu.

Ministar finansija, između ostalog, upoznao je Odbor da je Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić (EPCG) dobila finansijsku podršku iz budžetske rezerve za očuvanje tekuće likvidnosti, s obzirom na izazove u kojima se trenutno nalazi, pri čemu isključenje TE „Pljevlja“ dodatno otežava njeno stanje.

II Odbor je konstatovao da se rebalansom budžeta države za 2022. godinu planira **povećanje ukupnih primitaka na iznos od 2.687.027.524,90 eura**, na način da se uveća Tekući budžet za 52,6 mil. eura; uveća Budžet državnih fondova za 97,96 mil. eura; uvećaju Transakcije finansiranja za 25 mil. eura; umanjí Kapitalni budžet za 2,5 mil. eura i uveća Rezerva za 18,2 mil. eura.

Takođe, Odbor je konstatovao da su rebalansom budžeta izvorni prihodi u 2022. godini planirani u iznosu od 1.931,0 mil. eura, i manji su za 3,7 mil. eura u odnosu na prvobitno planirane. Nivo izdataka planiran je u iznosu od 2.369,3 mil. eura, i veći su za 166,3 mil. eura od prvobitno planiranih. Stoga, nivo deficita projektovan je na nivou od 438,2 mil. €, i veći je za 170,06 mil. eura. Ukupna nedostajuća sredstva rebalansom budžeta u 2022. godini iznosiće 756,0 mil. eura, pri čemu će se za finansiranje koristiti sredstva na depozitima države, iz postojećih kreditnih aranžmana i iz novog zaduživanja u iznosu do 350 mil. eura.

III Na Odboru je ukazano da deficit javne potrošnje od 8,2% BDP-a predstavlja iznos koji je posljednji put zabilježen prije 10 godina, da je dostignut dvocifreni deficit tekuće potrošnje, te da se po prvi put sredstva iz zaduženja koriste za tekuću potrošnju čime se narušava osnovno budžetsko pravilo. Stoga, iskazan je stav da stanje u javnim finansijama nije pitanje politike već ekonomske održivosti.

Tokom rasprave istaknuto je da su poslanici, stručna javnost, kao i Međunarodni monetarni fond upozoravali na potrebu faznog uvođenja reformskih mjera. Ocijenjeno je da je izostajanjem takvog procesa, za 10 mjeseci nastao finansijski jaz od 170 mil. eura, pa rebalans budžeta predlaže dodatno zaduženje od 190 mil. eura za izmirenje obaveza i stvaranje fiskalne rezerve.

Na Odboru je iskazano mišljenje da rebalans budžeta pokazuje da je u prethodnom periodu vođena neodgovorna i rizična politika u javnim finansijama, te da su reforme i određena zakonska rješenja ugrozila ekonomiju države. Iskazano je i mišljenje da su podaci prikazani rebalansom budžeta zabrinjavajući u dijelu nedostajućih sredstava, deficita i tekuće budžetske potrošnje, zbog čega je postavljeno pitanje koliki su bili mjesečni deficiti odnosno suficiti za period januar – septembar, kao i razlozi zbog kojih su određeni mjeseci bili u deficitu.

Ukazano je na neophodnost da se, zbog izuzetno teške ekonomske situacije, u narednom periodu mora sprovesti racionalizacija troškova i optimizacija prihoda, i da se ne može prihvatiti povećanje troškova koji se odnose na rashode za materijal, službena putovanja, a posebno ugovore o djelu s obzirom da je od 23. avgusta i zakonski zabranjeno zapošljavanje jer je izborna godina.

Poslanike je interesovalo da li je u ovim uslovima racionalno iz zaduženja opredijeliti 35 mil. eura za uvećanje državne imovine i kapitala u državnim preduzećima, i da li je time obuhvaćeno i rješavanje pitanja Instituta Igalo i Bolnice Meljine; da li je pokrenut postupak kod SDT-a povodom državnih sredstava u iznosu od 6 mil. eura iz 2014. godine, a koja se, prema nalazima DRI iz revizije Zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2020. godinu, nalaze na računu kod Prve banke; kao i na koji način se planira da Crna Gora prevaziđe ekonomsku i energetska krizu u tekućoj godini.

Članovi Odbora su zatražili dodatno obrazloženje uvećavanja tekuće budžetske rezerve za 18,2 mil. eura i postavili pitanje da li je ista po definiciji njene namjene prava pozicija da se sa nje isplati 15 mil. eura za kupovinu akcija EPCG. Zato je i iskazana dilema u pogledu odluke o kupovini akcija EPCG za 15 mil. eura, s obzirom da je ministar finansija upoznao Odbor sa činjenicom da ta kompanija ima poteškoća u poslovanju. Dovedeno je u pitanje i da li je to dozvoljena državna pomoć s obzirom da Agencija za kontrolu državne pomoći nije dala mišljenje. Poslanike je interesovalo da li je Vlada postavila određene uslove prilikom kupovine akcija, u dijelu investiranja, zapošljavanja i dr. s obzirom da je poznato da se EPCG zadužuje i na komercijalnom tržištu za potrebe likvidnosti, a imajući u vidu i

nezvanične informacije da je Rudnik uglja koji je u vlasništvu EPCG isplatio za avgust plate u neto iznosu bez poreza i doprinosa. Posebno je poslanike interesovalo tačno stanje u EPCG i u preduzećima koja su u sastavu EPCG Grupe, kao i da li je država trenutno u prilici da kupuje akcije kako bi povećala likvidnost EPCG, ali suštinski da bi stvorila pretpostvke za kupovinu kompanije koja je u problemima a čija djelatnost nije povezana sa EPCG.

Takođe, tokom rasprave iskazana je zabrinutost za trend rasta duga Fonda za zdravstveno osiguranje, s obzirom na činjenicu da je za 11 godina dostigao nivo od 40 mil. eura, da bi za samo jednu godinu porastao za 20 mil. eura odnosno dostigao nivo od 60 mil. eura na kraju 2021. godine.

Poslanici su postavili pitanja koja su se odnosila na: razloge umanjenja naknada za 11 mil. eura po osnovu korišćenja dobara od opšteg interesa i korišćenja prirodnih dobara ako je evidentno da postoji izuzetno velika eksploataciju prirodnih dobara; iznos za koji su uvećane bruto zarade i lična primanja po osnovu reorganizacije javne uprave jer je umjesto 12 formirano 18 ministarstava; evidentirane prihode po osnovu prihoda od turizma na 1. septembar tekuće godine; namjenu sredstava NKT-a koja su prenijeta u budžet države; mjere koje je Vlada preduzela da bi poboljšala poslovni ambijent i dr.

Između ostalog, iskazana je i sugestija da se ograniči namjena budžeta, poboljša poslovni ambijent, fokus usmjeri na investicije, da prioritetne politike moraju biti zdravstvo i obrazovanje, kao i da se stimulišu oni koji rade i stvaraju dodatnu vrijednost.

IV Nakon rasprave i izjašnjavanja sa dva glasa „za“ i šest glasova „uzdržan“, Predlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o budžetu Crne Gore za 2022. godinu nije dobio potrebnu većinu na Odboru.

V Poslanik Branko Radulović je, u skladu sa članom 69 stav 4 Poslovnika Skupštine Crne Gore, izdvojio mišljenje.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik Petar Ivanović.

ZAMJENIK PREDSJEĐNIKA ODBORA

